

Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija
Patērētāju tiesību aizsardzības centrs
K.Valdemāra ielā 157, Rīgā, LV-1013, tālr. (+371)7388624, fakss (+371)7388634

(...)

SIA „Gold Filled Income Group”
Vienotais reģ. Nr.40003628243
Vaidavas ielā 6/1-6
Rīga, LV - 1084

LĒMUMS
par nevienlīdzīgiem un netaisnīgiem
līguma noteikumiem

2006.gada 2.oktobris

Nr.32 -lg

Patērētāju tiesību aizsardzības centrā (turpmāk – *PTAC*) 2006.gada 19.septembrī saņemts (...) 2006.gada 18.septembra iesniegums, kurā *PTAC* lūgts atzīt par spēkā neesošu ar SIA „Gold Filled Income Group” 2005.gada 1.augustā noslēgtā *Būvniecības darbu darbuzņēmuma līguma* Nr.010805-01 (turpmāk – *Līgums*) 6.1.punkta noteikumus. Izskatot lietas materiālus, *PTAC* **konstatē**:

[1] Sakarā ar saņemto iesniegumu, *PTAC* 2006.gada 21.septembrī nosūtīja SIA „Gold Filled Income Group” ierakstītu vēstuli (ar izsniegšanas paziņojumu) Nr.8-05/6059-G-1255, kurā izteica viedokli par *Līguma* noteikumiem, norādot uz konstatētajiem netaisnīgiem līguma noteikumiem, kā arī vienlaikus aicināja SIA „Gold Filled Income Group” līdz 2006.gada 2.oktobrim sniegt *PTAC* informāciju par veiktajām darbībām sakarā ar *Līgumā* konstatētajiem netaisnīgajiem noteikumiem.

PTAC 2006.gada 2.oktobrī saņēma SIA „Gold Filled Income Group” atbildi, kurā norādīts sekojošais:

1.)Saskaņā ar *Civillikuma* 1587.panta nosacījumiem tiesīgi noslēgts līgums uzliek līdzējiem pienākumu izpildīt apsolīto, un ne darījuma sevišķais smagums, ne arī vēlāk radušās izpildīšanas grūtības nedod vienai pusei tiesību atkāpties no līguma, kaut arī atlīdzinot zaudējumus, līdz ar to, var izdarīt secinājumu, ka *Līguma* noteikumus līgumslēdzēji savstarpēji apsprieduši un tie nav pretēji labticīguma prasībām, un (...) nav tiesību vienpusēji atkāpties no *Līguma*.

2.)(...) ir labprātīgi piekritusi *Līguma* 4.1.punkta noteikumiem. SIA „Gold Filled Income Group” norāda uz *Civilprocesa likuma* 493.panta noteikumiem, kā arī uz *Patērētāju tiesību aizsardzības likuma* 4.panta noteikumiem, līdz ar to (...) apgalvojumam par netaisnīgu līgumu noslēgšanu neesot tiesiska pamata.

3.)SIA „Gold Filled Income Group” norāda, ka *PTAC* kompetencē nav atzīt *Līgumu* par spēkā neesošu.

4.)SIA „Gold Filled Income Group” atteikusies sniegt *PTAC* informāciju par to, vai šādi līgumi ir noslēgti ar citiem patērētājiem un vai šādi līguma projekti tiek piedāvāti noslēgšanai citiem patērētājiem, jo SIA „Gold Filled Income Group” uzskata, ka pieprasītā informācija ir komercnoslēpums un šāds informācijas pieprasījums uzskatāms par prettiesisku.

[2] Sakarā ar *Līgumu* (...) saskaņā ar *Patērētāju tiesību aizsardzības likuma* (turpmāk – *PTAL*) 1.panta 3.punktu ir uzskatāms par patērētāju, bet SIA „Gold Filled Income Group” darbības, veicot jumtu būvniecību, saskaņā ar *PTAL* 1.panta 2.punktu - par pakalpojumu, savukārt SIA „Gold Filled Income Group” kā būvniecības darbu veicēja atbilstoši *PTAL* 1.panta 4.punktam – par pakalpojumu sniedzēju. Līdz ar to uz līgumiskajām attiecībām starp (...) un SIA „Gold Filled Income Group” ir attiecināmi *PTAL* noteikumi.

[3] *PTAL* 25.panta ceturtās daļas 6.punktā ir noteikts, ka *PTAC* funkcijās ietilpst patērētāju tiesību ievērošanas uzraudzība līgumu projektos un līgumos, ko patērētāji slēdz ar ražotājiem, pārdevējiem vai pakalpojumu sniedzējiem, arī normatīvajos aktos paredzēto darbību veikšana, lai ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs grozītu līguma projektu vai pārtrauktu pildīt līguma noteikumus, ja līguma projektā vai noslēgtajā līgumā konstatēti netaisnīgi vai neskaidri noteikumi.

Līdz ar to *PTAC* ir tiesīgs izvērtēt starp (...) un SIA „Gold Filled Income Group” noslēgtā *Līguma* atbilstību *PTAL* prasībām.

[4] Saskaņā ar *PTAL* 3.panta 2.punkta noteikumiem patērētāju tiesības ir pārkāptas, ja nav ievērots līgumslēdzēju pušu vienlīdzības princips un līguma noteikumi ir netaisnīgi. Savukārt saskaņā ar *PTAL* 6.panta pirmo daļu ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs nedrīkst piedāvāt tādus līguma noteikumus, kas ir pretrunā ar līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu, šo likumu un citiem normatīvajiem aktiem.

Līguma noteikums, kuru līgumslēdzējas puses savstarpēji nav apspriedušas, ir netaisnīgs, ja tas pretēji labticīguma prasībām rada būtisku neatbilstību līgumā noteiktajās līgumslēdzēju pušu tiesībās un pienākumos par sliktu patērētājam (*PTAL* 6.panta trešā daļa).

Atbilstoši *PTAL* 6.panta ceturtās daļas noteikumiem, novērtējot līguma noteikumus, ņem vērā pārdotās preces vai sniegtā pakalpojuma raksturu, visus apstākļus, kādos līgums noslēgts, kā arī noslēgtā līguma un ar to saistītā līguma noteikumus.

[5] Lai arī *Līgumu* patērētāja (...) ir parakstījusi, tomēr *PTAL* ir paredzēti izņēmumi no vispārējiem līgumu noslēgšanas noteikumiem: līguma netaisnīgs noteikums var tikt atcelts, ja tas nav ticis apspriests. Tikai līguma parakstīšana no patērētāja puses un informētība par līguma saturu nav uzskatāma par apspriešanu.

Saskaņā ar *PTAL* 6.panta sestās daļas noteikumiem, ja ir apspriesti līguma atsevišķi noteikumi vai atsevišķu noteikumu attiecīgi aspekti, tad nevar uzskatīt, ka savstarpēji apspriesti ir arī pārējie līguma noteikumi.

PTAL 6.panta septītā daļa nosaka, ka „*Ja ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs apgalvo, ka līguma noteikumi ir savstarpēji apspriesti ar patērētāju, viņa pienākums ir to pierādīt*”. *PTAL* 6.panta septītās daļas noteikumi uzliek pierādīšanas nastu pakalpojuma sniedzējam gadījumos, kad pastāv domstarpības par to, vai attiecīgie līguma noteikumi ir vai nav savstarpēji apspriesti.

Par apspriestiem līguma noteikumiem uzskatāmi līguma noteikumi, par kuriem līgumslēdzēji savstarpēji apspriežot (savstarpēji apmainoties viedokļiem) ir vienojušies. Līdz ar to parakstīts līgums pats par sevi nav pietiekams pierādījums tam, ka līgumslēdzēji savstarpēji apsprieda katru līguma noteikumu atsevišķi (skatīt, Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006.gada 7.marta spriedums lietā Nr.C30519003 motīvu daļas 14.punktu). Tādējādi SIA „Gold Filled Income Group” ir pienākums pierādīt, ka *Līguma* noteikumi ir savstarpēji apspriesti ar (...).

Nemot vērā iepriekšminēto un to, ka no lietas materiāliem izriet, ka *Līguma* noteikumi nav tikuši apspriesti ar (...) (...) 2006.gada 2.oktobra iesniegums), kā arī to, ka SIA „Gold Filled Income Group” nav iesniegusi pierādījumus, kas apstiprinātu *Līguma* noteikumu ar (...) apspriešanas faktu, tad *Līguma* noteikumi uzskatāmi par neapspriestiem ar (...).

[6] Attiecībā uz *Līguma* 2.5.punktu, kas paredz, ka „*Nepieciešamo materiālu piegādes aizkavēšanās gadījumā, darbu pabeigšanas termiņi pārnesas uz attiecīgo datumu*”, *PTAC* norāda, ka no minētā punkta nav skaidri saprotams, uz cik ilgu laiku tiek pagarināts darbu izpildes termiņš. Saskaņā ar *PTAL* 30.panta noteikumiem „*Ja patērētājs nesāņem precī līgumā noteiktajā termiņā vai ja pakalpojums no patērētāja neatkarīgu apstākļu dēļ nav izpildīts līgumā noteiktajā termiņā un patērētājs vairs nav ieinteresēts līguma izpildīšanā, patērētājam ir tiesības vienpusēji atkāpties no līguma, saņemt samaksāto priekšapmaksu un pieprasīt radīto zaudējumu atlīdzību, izņemot gadījumu, kad pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs ir rakstveidā vienojies ar patērētāju par termiņa nokavējumu*”.

Tādējādi *PTAC* norāda, ka saskaņā ar *PTAL* 30.pantu pakalpojuma izpildes termiņa pagarināšana šādā gadījumā ir pieļaujama tikai tad, ja SIA ”Gold Filled Income Group” ir rakstveidā vienojusies ar patērētāju par termiņa nokavējumu. Pretējā gadījumā patērētāja saskaņā ar *PTAL* 30.pantu ir tiesīga izmantot savas likumīgās tiesības un vienpusēji atkāpties no līguma, saņemt samaksāto priekšapmaksu un pieprasīt radīto zaudējumu atlīdzību. *PTAC* konstatē, ka šādas tiesības *Līgumā* patērētājam nav paredzētas. Līdz ar to *PTAC* konstatē, ka tā kā *Līgumā* nav paredzēts, ka par termiņa nokavējumu puses vienojas, tad SIA ”Gold Filled Income Group” tādējādi ir noteikusi sev vienpusējas tiesības pagarināt pakalpojuma izpildes termiņu, kas patērētāju var vairāk neapmierināt un patērētāja var būt vairs neieinteresēta līguma izpildīšanā. Līdz ar to iepriekš citētie *Līguma* 2.5.punkta noteikumi nostāda patērētāju neizdevīgā stāvoklī un ir pretrunā ar labticīguma prasībām un saskaņā ar *PTAL* 5.panta otrās daļas 5.punktu, 6.panta trešās daļas 1.punktu, 6.panta trešās daļas 12.punktu ir atzīstami par netaisnīgiem līguma noteikumiem.

[7] *Līguma* 4.1.punkts nosaka, ka „*Par savu pienākumu saistība ar šo līgumu, tā nepildīšanu vai nepilnīgu izpildi puses atbild atbilstoši LR likumdošanai un uz Rīgas šķērējtiesas lēmuma pamata*”.

Likuma „*Par likumu un citu Saeimas, Valsts prezidenta un Ministru kabineta pieņemto aktu izsludināšanas, publicēšanas, spēkā stāšanās kārtību un spēkā esamību*” 8.pantā noteikts, ja konstatēta pretruna starp normatīvajos aktos ietvertajām vispārējām un speciālajām tiesību normām, vispārējā tiesību norma ir spēkā tiktāl, ciktāl to neierobežo speciālā tiesību norma. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments 2006.gada 7.marta spriedumā lietā SKC-59 (11pp. 8-9) secinājis, ka tiesiskās attiecības darījumos, kur viens no līgumslēdzējiem ir patērētājs, regulē Patērētāju tiesību aizsardzības likums. Līdz ar to *Civillikuma* un *Civilprocesa* likuma normas atzīstamas par vispārējām attiecībā pret *Patērētāju tiesību aizsardzības likuma* tiesību normām, kas regulē to pašu tiesisko aspektu. Konkrētajā gadījumā tiesiskās attiecības starp SIA ”Gold Filled Income Group” un S.Garbko, kā patērētāju regulē speciālā likuma tiesību normas (*Patērētāju tiesību aizsardzības likums*).

PTAC secina, ka no *Līguma* 4.1.punkta noteikumiem izriet, ka strīdi starp (...) un SIA ”Gold Filled Income Group” tiek izskatīti šķīrējtiesā - Rīgas šķīrējtiesā.

Eiropas Kopienų Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993.gada 5.aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos 3.panta 3.punkta pielikumā, kā arī *PTAL* 6.panta trešās daļas 7.punktā par netaisnīgu tiek uzskatīts tāds līguma noteikums, kas izslēdz vai kavē patērētāju tiesības vērsties patērētāju tiesību aizsardzības iestādēs vai tiesā, paredz strīdu izskatīšanu tikai šķīrējtiesā. No konkrētās tiesību normas izriet, ka jebkurš līguma noteikums, kas kavē patērētāju izmantot iepriekš minētās tiesības, ir uzskatāms par netaisnīgu. *Līguma* 4.1.punkta noteikumi, kas paredz strīdu izskatīšanu ar patērētāju tikai šķīrējtiesā - Rīgas šķīrējtiesā, izslēdz patērētājas tiesības vērsties vispārējā tiesā.

Arī Satversmes tiesa 2005.gada 17.janvāra spriedumā Lietā Nr.2004-10-01 9.3.2.rindkopā ir atzinusi, ka patērētāju tiesības paredz īpašus ierobežojumus šķīrējtiesas līguma noslēgšanai. Satversmes tiesa minētajā spriedumā arī norādījusi uz to, ka „*arī šķīrējtiesām pēc savas iniciatīvas jāizvērtē patērētāju līgumā iekļautās šķīrējtiesas klauzulas spēkā esamība. Taisījušas spriedumu, kas valsts tiesās izrādītos neizpildāms, tās var kļūt atbildīgas pret lietas dalībniekiem par lieka procesa veikšanu*”.

Tāpat profesors K. Torgāns ir norādījis, ka: „*ļaujot bez ceremonijām patērētājam uzspiest vienu šķīrējtiesnesi un ar to viņam atņemot iespēju uz lietas izskatīšanu tiesā, tiek pārkāpts Patērētāju tiesību aizsardzības likums*” (K. Torgāns. *Šķīrējtiesas Latvijā: vajadzīgas radikālas pārmaiņas*. Jurista Vārds, 11.01.2005.). K. Torgāns skaidrojis, ka šķīrējtiesas process galvenokārt ir domāts strīdu izskatīšanai starp komersantiem, kas noteikts arī UNCITRAL noteikumos (United Nation Commission On International Trade Rule, Arbitration rules, General Assembly Resolution 31/98), kas pārņemti daudzu Latvijas šķīrējtiesu reglamentos.

Vienlaikus PTAC informē, ka līdzšinējā tiesu prakse ir atzinusi šķīrējtiesu ar patērētāju noslēgtā līgumā par netaisnīgu līguma noteikumu (skat., Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006.gada 7.marta spriedums lietā Nr.C30519003).

Saskaņā ar *PTAL* 3.panta 2.punkta noteikumiem patērētāja tiesības ir pārkāptas, ja nav ievērots līgumslēdzēju pušu vienlīdzības princips un līguma noteikumi ir netaisnīgi. Ņemot vērā iepriekš minēto, *Līguma* 4.1.punkta noteikumi saskaņā ar *PTAL* 6.panta trešās daļas 7.punktu atzīstami par netaisnīgiem līguma noteikumiem, jo paredz iespēju strīdu izskatīšanai tikai šķīrējtiesā – Rīgas šķīrējtiesā, kas rada situāciju, ka patērētājam tiek izslēgtas tiesības vērsties vispārējās jurisdikcijas tiesā.

Ņemot vērā iepriekš konstatēto, *PTAC* pamatojoties uz *PTAL* 25.panta ceturtais daļas 4.,6. punktu noteikumiem, *PTAL* 3.panta 2.punkta noteikumiem, lai aizsargātu (...) kā patērētājas tiesības un tiesiskās interese, ir tiesīgs pieprasīt SIA "Gold Filled Income Group" izbeigt pārkāpumu, t.i., pārtraukt pildīt konstatētos netaisnīgos *Līguma* noteikumus.

Ņemot vērā augstāk minēto, un pamatojoties uz *PTAL* 3.panta 2.punktu, 5.panta otrās daļas 5.punktu, 6.panta pirmo daļu, 6.panta trešo daļu, 6.panta trešās daļas 1.punktu, 6.panta trešās daļas 7.punktu, 6.panta trešās daļas 12.punktu, 6.panta sesto daļu, 6.panta septīto daļu, 25.panta ceturtais daļas 6.punktu, 25.panta astotās daļas 1.punktu, 30.pantu,

uzdod:

- 1) SIA "Gold Filled Income Group" pārtraukt pildīt netaisnīgos *Līguma* 2.5., 4.1. punktu noteikumus ar (...);
- 2) **mēneša laikā no lēmuma spēkā stāšanās** dienas SIA "Gold Filled Income Group" grozīt patērētājiem piedāvātajos līguma projektos tāda paša satura līguma noteikumus kā *Līguma* 2.5., 4.1.punktu noteikumi;
- 3) SIA "Gold Filled Income Group" sniegt informāciju *PTAC* par administratīvā akta izpildi pirms administratīvā akta lemjošās daļas 2.punktā noteiktā izpildes termiņa beigām atbilstoši *PTAL* 25.panta desmitās daļas noteikumiem (tai skaitā, iesniedzot pārstrādātos līgumu projektus).

Saskaņā ar *Administratīvā procesa likuma* 70.panta pirmo daļu, 76.panta pirmo daļu un otro daļu, 79.panta pirmo daļu un *Patērētāju tiesību aizsardzības likuma* 25.panta pirmo daļu šo administratīvo aktu adresāti var apstrīdēt Latvijas Republikas Ekonomikas ministrijā viena mēneša laikā kopš tā paziņošanas adresātiem, iesniedzot iesniegumu Patērētāju tiesību aizsardzības centrā, Rīgā, Kr. Valdemāra ielā 157, LV – 1013.

Direktore

B. Vītoliņa

(...)

IZRAKSTS PAREIZS